

Recomandarea 1203 / 1993 referitoare la romii din Europa

Observatii generale

1. Promovarea formarii unei adevarate identitati culturale europene constituie unul din obiectivele Consiliului Europei. Europa adaposteste numeroase culturi diferite, care, toate, inclusiv multiplele culturi minoritare, contribuie la diversitatea ei culturala.
2. Printre minoritati, romii detin un loc deosebit. Traind raspânditi prin întreaga Europa, neputînd pretinde ca vreuna dintre tari le-ar fi proprie, ei alcatuiesc o adevarata minoritate europeana, care însa nu corespunde definitiilor ce se aplica minoritatilor nationale sau lingvistice.
3. Fiind o minoritate lipsita de teritoriu, romii contribuie în mare masura la diversitatea culturala a Europei, si acesta în mai multe privinte, atît prin limba si muzica lor, cît si prin activitatile lor mestesugaresti.
4. În urma admiterii de noi state membre, situate în Europa centrala si răsăriteana, numarul romilor care traiesc în zona Consiliului Europei a crescut considerabil.
5. Totdeauna a existat o anumita intoleranta fata de romi. Acum însa au loc, cu o regularitate crescînda, izbucniri de ura rasiala sau sociala, iar relatiile tensionate între comunitati au contribuit la crearea situatiei deplorabile în care traieste astazi majoritatea romilor.
6. Respectarea drepturilor romilor, fie ca este vorba de drepturile fundamentale ale persoanei, fie de drepturile lor ca minoritate, este o conditie esentiala a îmbunatatirii situatiei lor.
7. Garantîndu-le egalitatea de drepturi, de perspective favorabile si de tratament si totodata initiind masuri apte sa amelioreze soarta romilor, va fi posibila o reînviere a limbii si culturii lor si, ca atare, o îmbogăţire a diversitatii culturale europene.
8. Este necesar sa se garanteze romilor folosinta drepturilor si libertatilor înscrise în art.14 al Conventiei Europene a Drepturilor Omului, întrucît aceasta le permite sa-si valorifice drepturile.
9. Statele membre ale Consiliului Europei au adoptat legi care, în mod specific, vizeaza protectia minoritatilor. În ceea ce îl priveste, Consiliul Europei a adoptat mai multe hotărîri si recomandari referitoare la minoritati. Se cuvine a mentiona Recomandarea 1134 / 1990 a Adunarii referitoare la drepturile minoritatilor. Aceste texte sînt importante pentru romi, care, fiind totodata una din rarele minoritati lipsite de teritoriu din Europa, necesita o protectie deosebita.
10. În afara de aceasta, Consiliul Europei a adoptat în trecut mai multe hotărîri si recomandari privindu-i pe romi. Recomandarea 563 / 1969 a Adunarii referitoare la situatia romilor si a altor nomazi din Europa; Rezolutia 13 / 1975 a Comitetului de Ministri privind recomandari asupra situatiei sociale a populatiilor nomade din Europa si Recomandarea 1 / 1983 a comitetului de ministri referitoare la nomazii apatrizi sau de nationalitate nedeterminata; Rezolutia 125 / 1981 a Conferintei permanente a organelor locale si regionale din Europa cu privire la rolul si responsabilitatea colectivitatilor locale si regionale în problemele de ordin cultural si social ale populatiilor de origine nomada. Aplicarea efectiva a acestor rezolutii si recomandari, mai ales de catre noile state membre, este extrem de importanta pentru soarta romilor.
11. Prin urmare, Adunarea recomanda Comitetului de Ministri sa initieze, într-un asemenea caz, cele mai de jos sub forma unor propuneri adresate guvernelor sau autoritatilor locale si regionale competente, ale statelor membre:

În domeniul culturii

- i. Ar trebui încurajate învăţamîntul si studiul muzicii romilor în mai multe scoli de muzica din Europa, precum si înfiintarea unei retele de scoli de acest tip;
- ii. Ar trebui create un program de studiu a muzicii romilor, precum si birouri de traducere specializate în aceasta limba;
- iii. Ar trebui aplicate minoritatilor romilor dispozitiile referitoare la limbile fara teritoriu, asa cum sînt ele definite în Carta europeana a limbilor regionale sau minoritare;

- iv. Ar trebui acordat tot sprijinul fondarii de centre si muzee de cultura a romilor, cât si organizarii, cu regularitate, a unor festivaluri;
- v. Ar trebui organizata, în cadrul "Expozitiilor europene de arta", o expozitie itineranta privind influentele reciproce ale contactelor cu cultura romilor.

În domeniul educatiei CDMG (94)

- vi. Ar trebui largite programele europene existente de formare a profesorilor în învatamîntul romilor;
- vii. Ar trebui acordata o atentie speciala educarii femeilor în general si a mamelor cu copiii de vîrsta foarte mica;
- viii. Ar trebui încurajati tinerii dotati ca sa faca studii si sa îplineasca astfel un rol de intermediari pentru romi;

În domeniul informatiei

- ix. Ar trebui informati romii despre drepturile lor fundamentale si de mijloacele de valorificare ale acestora;
- x. Ar trebui înfiintat un centru european de informare asupra situatiei si culturii romilor, acest centru fiind cu precadere destinat sa informeze mijloacele de comunicare în masa.

În domeniul egalitatii drepturilor

- xi. Statele membre care înca nu au ratificat Pactul international referitor la drepturile civile si politice (New York, 1966) sau Conventia internationala privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasiala (New York, 1965) ar trebui invitate sa le ratifice imediat;
- xii. Discriminarea privindu-i pe romi, care rezulta dintr-o dispozitie a Conventiei Europene a Drepturilor omului, ar trebui abrogata printr-o declaratie adecvata, precizînd ca termenul "vagabonzi" care figureaza la articolul 5.1.(e) nu este în mod necesar aplicabil persoanelor ce au un mod de viata nomad;
- xiii. dispozitiile oricarui protocol aditional sau oricarei conventii referitoare la minoritati ar trebui sa fie aplicate minoritatilor lipsite de teritoriu;
- xiv. Statele membre care înca nu s-au conformat ar trebui invitate sa ratifice al 4-lea Protocol al conventiei Europene a Drepturilor Omului, care garanteaza dreptul al libera circulatie si, în aceasta calitate, este esential pentru nomazi;
- xv. Statele membre ar trebui invitate sa-si modifice legislatiile si reglementarile nationale care stabilesc direct sau indirect o discriminare cu privire la romi;
- xvi. Ar trebui recunoscuta ideea ca a fi victima sau a-ti fi teama (pentru cauze rationale) de a fi victima vreunui pogrom - atunci cînd autoritatile refuza sau se dovedesc incapabile sa ofere o protectie eficace - poate, în anume cazuri sa echivaleze cu temerea, pe buna dreptate, de a fi persecutat din pricina apartenentei la un grup social particular, recunoasterea acestei idei facîndu-se în conformitate cu termenii Conventiei din 1951 a Natiunilor Unite referitoare la statutul refugiatilor.

În domeniul vietii curente:

- xvii. Statele membre ar trebui sa vegheze ca romii sa fie consultati cu prilejul elaborarii si aplicarii dispozitiilor regulamentare privindu-i pe ei;
- xviii. Ar trebui încurajata înfiintarea, în statele membre, a unor programe noi, vizînd ameliorarea conditiilor de locuire, educatie si locuri de munca ale romilor celor mai defavorizati, participarea romilor la întocmitrea acestor programe si la aplicarea lor ar trebui asigurata;

Masuri de ordin general

- xix. Ar trebui întreprinse lucrari independente de cercetare asupra legislatiilor si reglementarilor nationale privindu-i pe romi, precum si asupra modalitatilor de a fi puse în practica, rapoarte privind aceste subiecte fiind prezentate cu regularitate Adunarii;
- xx. Ar trebui urmarita cu perseverenta cooperarea cu Comunitatea Europeana în domenii interesîndu-i pe romi, cum sînt: educatia, lupta împotriva saraciei, ocrotirea si salvarea patrimoniului cultural european, recunoasterea minoritatilor si promovarea egalitatii

drepturilor;

xxi. Consiliul Europei ar trebui sa acorde statut consultativ organizatiilor internationale reprezentative ale romilor;

xxii. Consiliul Europei ar trebui sa desemneze un mediator pentru romi, dupa prealabila consultare cu organizatiile reprezentative ale romilor; acest mediator ar avea inclusiv umatoarele sarcini:

a. sa întocmeasca bilantul progreselor realizate în aplicarea masurilor luate sau recomandante de Consiliul Europei cu privire la romi;

b. sa mentina contacte regulate cu reprezentantii romilor;

c. sa sfatuiasca guvernele statelor membre asupra unor probleme privitoare la romi;

d. sa sfatuiasca diferitele organe ale consiliului Europei în chestiuni ce-i privesc pe romi;

e. sa faca anchete cu privire la politica guvernamentala si la situatia drepturilor omului referitoare la romi, în statele membre;

f. sa faca anchete cu privire la situatia romilor apartizi sau de nationalitate nedeterminata.

Mediatorul ar avea competenta pentru:

g. a primi raspuns în toate chestiunile adresate guvernelor sau reprezentantilor statelor membre;

h. liberul sau acces la arhivele guvernamentale sau la alte documente pertinente;

i. a chestiona cetatenii statelor membre ale Consiliului Europei;

xxiii. în termen de doi ani, statele membre ar trebui sa adreseze un raport Secretarului General al Consiliului Europei cu privire la îmbunatatirile aduse soartei romilor precum si cu privire la aplicarea recomandarilor Consiliului Europei.

Adoptata de Adunarea Parlamentara a Consiliului Europei, 2 februarie 1993

Nota: Pentru traducerea în limba româna a diverselor etnonime si exonime, s-a utilizat ortograful "rom", în conformitate cu Rezolutia 44 / 1997 a Consiliului Europei (CPLRE), Art.14, 15 (mai jos) si Memorandum-ului MAE (2000).

14. Decide utilizarea, pe viitor, a ortografului "rom", care trebuie sa se scrie cu un singur "r", pentru a se alinia practicii generale a Consiliului Europei si OSCE;

15. Decide, din nevoia de a simplifica lectura si întelegerea documentelor, de a reuni sub apelativul "rom(i)" ("Rom(s)", în franceza; "Rom(a)", în engleza, n.t.: "Aven amentza"), ansamblul de grupuri cum ar fi: romii, tiganii, sintii, manusii, gitanii;

(Traducere neoficiala: Centrul romilor pentru politici publice "Aven amentza")